برنجی سنه * نومرو ۳۳ — ۲۰ رمضان ۱۳۳۰ — پازارایرتسی — ۲۰ اغستوس سنه ۱۳۲۸ — ۲ ایلول افرنجی سنه ۱۹۱۲

سرمحرر : شهبندر زاده فلبه‌لی
احمد حلمی

محل اداره‌سی :
جغال اوغلنده « حکمت » اداره خانه‌سیدر .
حقه‌مقرون، اغراضدن سالم افکار ومقالاته صحیفه‌لرمز آچیقدر.

نشری تاریخدن اون کون کچمش نسخه‌لر ایکی غروشدر .

«HIKMET»
Journal turc, quotidienet politique
DIRECTEUR-PROPRIETAIRE :
A. HILMY CHEHBENDER

حکمت

اداره مدیری : فلبه‌لی
محمد زکی

اشترا بدلی :
برسنه‌لکی ۹۵ ، آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر .
پوسته اتحادینه داخل ممالك اجنبیه ایچون قرق فرانقدر.

اعلانات ایچون اداره مدیریله کوروشمك لازمدر .

ABONNEMENT
un an : 95 piastres و six mois 54 p.
Uuion postale : un an, 40, six moi, 25 Fr.
Rédaction : Constantinople, Djagal oglou

نسخه‌سی : ۱۰ پاره‌در — حقیقته خادم یومی غزته‌در — نسخه‌سی : ۱۰ پاره‌در

سیاسیه

قاش یاپارکن ،

کوز چیپیقارمایه‌لم !

محترم لطفی فکری بکه :

هیچ اولمازسه برفرقه نامنه چالیشانلر آراسنده عدم تجانس ومغایرت افکاری اکدیراجق افراطلردن صاقینمق لزومنك اکشدتله حس ایدیلدیکی شو صیرالرده ، ذات عالیکزه بویله برمکتوب یازمق مجبوریتنده قالدیغمدن ناشی پك متأثرم . لکن مکتوبمی اوقورسه‌کز ، کوره‌جکسکزکه شوناچیز مطالعات ، هرفکر فوقنده اولان منفعت عمومیه نامنه وصوکراده منسوب بولوندیغمز فرقه حسابنه حاصل اولان برقناعت شخصیه سوقیله یازلمشدر .

بنده‌کز ، دونکی مقاله‌کزده‌کی افکاری ، ائتلاف ووحریت فرقه‌سی پروغرام وروحیله قابل تألیف بولمیورم. بوفکرلر ، سزك قناعت وجدانیه‌کز واوائتلاف فرقه‌سنی صورت تلقیکز محصولی اولابیلیر ؛ هرقناعت وهر اجتهاد کبی، بوفکرلرده محترمدر. لکن هرفرقه‌نك محرر ومتفکرلری اوفرقه‌نك روح اجتهاداتی تفسیر وتشریح ایدییور صاییلیر . شو حاله شخصی فکرلرده فرقه‌یه مال ایدلمش اولور .

مفرط بر مرکزیتله مملکتی اداره ممکن اولمادیغونی تسلیمده عاجزده متفکرین عثمانیه‌نك پیروی‌یم. واسع برمأذونیتله ، هر ولایتك احتیاجات مخصوصه‌سی دوشونیلمکله، هرعنصرك عنعنه ومنافعنه حرمت ایتمکله وبالخاصه حواله‌جی حکومت قرطاسیه اصولنی حذف ایله‌مکله ممکن اولاجغنه قناعتم واردر . ذاتاً بوقناعتی ائتلاف فرقه‌سنك روح تشکشکلنده دخی کورمکده‌یم.

لکن دونکی مقاله‌کزی ، بوحدودك خارجنه چیچقمش کوریورم ، وبیاناتکزی ائتلاف فرقه‌سنك پروغرام ومقصد تشکیلیه هم آهنك بولمیورم . عجبا بن‌می آلدانیورم ؟ مخالفلریکزی آچیق سویله‌مکه‌دعوت ایدییورسکز. بودعوت ، بالطبع موافقلریکزده‌شاملدر . ایشته بن موافقکز صفتیله یعنی عینی فرقه منسوبی اولمق اعتباریله آچیق سمویلیور، وسزی‌ده آچیق سویله‌مکه دعوت ایدییورم .

« طنین »ه‌قارشی سرد ایتدیککز اعتراضات ، بنجه‌ده تماماً دوغری‌در . بنی دوشوندیرن جهت ، بر « عثمانلیلق » تأسیسی ایچون برخیالت آرتوقه‌سنده قوشولمقده اولماسی احتمالی‌در . دییورسکزکه :

«اونلرده بو ادارهٔ عثمانیه آلتنده عنصرلری شوحالده طوتمق ، بربرندن آییرمامق ، فضله وارلقلر ، موجودیتلر کوسترملرینه میدان ویرمه‌مك ایایستیورلر . »

شو جمله‌ده‌کی « بربرندن آییرمامق ، فضله وارلقلر ، موجودیتلر کوسترمه‌لرینه میدان ویرمه‌مك » سوزلری برآز تفسیر و ایضاح ایستر . ائتلاف فرقه‌سی‌ده عناصر عثمانیه‌یی بربرندن آییرمق فکرنده دکلدر ، صانیورم . فضله وارلق نه ه دیمکدر ؟ اکر بوندن مقصد ، برعنصرك حقوق طبیعیه‌سی فوقنده ومشروطیت اصوللری خلافتنده بر وارلق کوسترمك آرزوسی ایسه ، بوکا البته ائتلاف فرقه‌سی‌ده موافقت ایتمز . بو شکلده ه فضله وارلقلره موجودیتلر کوسترمکه کیم میدان ویره‌بیلیر ونیچون ؟

مقصد بو دکل « شمدیکندن یعنی حقوق طبیعیه‌لرندن قسماً محروم براقلدقلری درجه‌دن فضله وارلق » ایسه ، او باشقا . شوحالده افاده‌ده نقصانمان وار دیمك اولور . بنه دییورسکزکه :

« جسارت مدنیه صاحبی اولالم ، فکرلریمزی آچیچیق سویلیه‌لم . ایشته باقکز بن سویلیورم: بوممکلکتده تورکك واسلامك غلبه وتفوق اساسی اوزرزرینه بر (وحدت عثمانی) ، بر (عثمانلیلق) حصوله کتیرمکه امکان یوقدر . اکر اولسه ایدی اسلامك وتورك (کرچه اصلم کردایسه‌ده بوکون اولسانی بیلمیورم ولسان مادرزادم منحصراً ترکجه‌در) اولمق اعتباریله طبیعیدرکه بونلرك محافظهٔ تفوقنه بن‌ده چالیشه‌جقدم . فقط عصرك ومحیطمزك احتیاجاتنه باقییورم، مملکتمزده یاشایان بشقه عنصرلر پك چوق مساعداته راضی اولمادقجه بوممکنکت ایچون براستقبال‌ده کوره‌میورم . بنه ترکلکمك ، اسلاملغمك خاطری ایچون بوفداکارلغه لغه راضی اولیورم . چونکه عثمانلیلغك عدم تأسسی اوزرینه معاذالله مملکت انقراضه اوغرارسه بنه بوندن الزیاده غائب ایده‌جك عنصرك بنه تورك واسلام اولهجغنی محقق کوریورم . »

بوملاحظاتی اقسامه آییراجغم . تورکك غلبه‌سی ، بر، برقومیتك دیکرقومیتلره غلبه‌سی دیمك‌در . وبوده عدد اعتباریله اولامیه‌جغندن بویله برفکر ، پك پك چوق مناقشه کوتورر . ناسیونالیزم سیاستلرندن شکایت عمومی وفقط تطبیقاتی‌ده عمومی‌دی‌در . بونحث ، آیریجه تدقیق ایسترسه‌ده بوراده مقصد خارجنده قالییور . « اسلامك غلبه وتفوقفوقی » جمله‌سیله نه‌مرادایتدیککزی آکلایه‌میورم . اکر بوغلبه وتفوق ، مشروطیت وحقوق طبیعیه آیاقلر آلتنه آلینمق صورتیله‌اولاجق مستبدانه وقهارانه ایسه ، اونی کرك فرقه‌مز وکرك هر هرمشروطیتپرور ، وکرکسه روح اسلام رد ایدر . لکن بوتفوق وغلبه ، برحق طبیعی ومشروطی‌طی ایسه ؛ بوکاده اعتراض‌می ایدیله‌جك ؟ وعجبا بوحق مشروعدن فرقه‌مز وازمی کچیور ؟ مثلا ثلا فرقه‌نك ترتیبنجه بروسه‌ده مرکز قضاسی اوچ مسلمان وبرخرستیان مبعوث چیقاراجق .

بو ، اسلامك برتفوق وغلبه‌سی دیمکدر. شیمدیمدی بز، بوتفوق فدامی ایده‌جکز ؟ یوقسه بزدن فدا ایدیله‌سنی ایسته‌ین‌می وار ؟ اکر عثمانلیثمانلیلق ، عناصرك شو حقوق طبیعیه‌سی

تلغراف‌نامه‌لر

ساخته کار توقیفی

پترسبورغ ۳۱ اغستوس — ضابطان بوکون ساخته کارلق تهمتیله قازاقاپا وبارچیلنی اسمنده ایکی تاجر توقیف ایتمشدر .

فاسه یدی طابور اعزامی

پارس ۳۱ آغستوس — (لوئید) فرانسه‌نك ایتالیا حدودنده‌کی طابورلردن یدیسی فاسه اعزام ایدلمشدر .

برعلامت خیر

روما ۳۱ اغستوس — (لوئید) طرابلسه اعزامی مقرر بولنان قوتك عزیمتی شیمدیلك تأخرایتمشدر . آواتی، غزته‌سی بو مسئله‌دن بحث ایده‌رك بوحادثه‌نك صلح مذاکرتنك حسن نتیجه ویره‌جکنه دلالت ایتدیکنی بیان ایتمشدر .

آوناود رؤساسی واختلاف

ایپك ۳۱ اغستوس — بوحواليده وضعیت فنا کیدییور . رضا بکه بایرام سور بورایه مواصلت ایده‌رك یاشار پاشا ایله‌زنل بکدن سلاح ایسته‌مشلردر. رؤسا آراسنده وخیم اختلافات حکمفرمادر .

قاراداغ حدودنده
یکی مصادمه

اسکوب ، ۳۱ مه — قاراداغ حدودنده یکی مصادمه‌لر وقوعی خبر ویریلکده‌در .

لومالیلر قالقاندلن اهالیسنك مالی اولان بشیوز قویونی غصب ایتمشلردر . طاشلیجه‌ده برژاندارمه‌قتل ایدلمشدر .

یکی برحکایه !

پارس ۳۱ اغستوس — پترسبورغدن یازیلیور: محافل سیاسیه‌ده ظن اولوندیغنه کوره ایتالیا ردوسی عثمانلیلره اعاده ایتمزسه ، بوحال برقونفرانس عقدینه وعینی زمانده بو قونفرانسده بالقان احوال غمومیه‌سنك‌ده تذکرینه سبب اولاجقدر .

باش وکیللر ملاقاتی

ویانه ، ۳۱ اغستوس — باش‌وکیلی بتمان‌هولوغ ایله‌بوخلاوده ملاقات‌ایتدکدن صوکرا قونت‌برختولد، ایتالیاده مارکی دی‌سان جولیانو ایله‌ده ملاقات ایلیه‌جکدر .

برختولد تکلیفی آکلاشیلیور

ویانه ۳۱ اغستوس — رایخپوست غزته‌سنك بیانه کوره ایمپراطور فرانسوا ژوزف ، قونت برختولدك تکلیفنی تمامیله تصویب ایتمشدر . تکلیفك محتوی اولدینی مواد، دول معظمه قابینه‌لریله مذاکره ایدلکده ایسه‌ده بوخصوص خفی طوتولمقده‌در . مقصد ، عثمانلی حکومتی عدم مرکزیت اصولنی تطبیق‌ده مظهر سهولت ایتمك واوروپای عثمانی‌ده ساکن اقوامك مستقبل اداره‌سنه یارایه‌جق عملی بر بولمق‌در .

رایخپوست دییورکه تکلیفك منتج موفقیت اولماسی دول معظمه‌نك هرنقطه‌ده متحدالافکار قالماسنه وابسته اولوب شاید بوراسی حصوله کلنجه اوستریا احوال دولایسیله برمسئولیت قبول ایتمیه‌جکدر. اوستریا بالقانلرده برسیاست تعقیبیله وياخود منافع مخصوصه‌یه خدمتله اتهام اولونامازا ! آوستریا بوصورتله [یعنی معهود تکلیفی ایله] حسن نیتی اثبات ایتمش اولویور . مع مافیه آرزولری نظر دقته آلینمازسه ، آوستریا ، سربستی حرکاتی محافظه ایده‌جك وکندی منافعنی وقایه ایچون سربستجه حرکت ایده‌رك اجانبك بوبابده قوشقولانماسنه اهمیت ویرمیه‌جك‌در .

حکمت

بیم رسمی رایخپوستك شومقاله‌سی برتهدیدی تضمن ایدییور ، لکن عثمانلی سیاستنك بویله تهدیدلره بش پاره ویرمیه‌جکی محققدر. آوستریانك بو ایشده متبوع وآمری اولان بویوك بر حکومتك ویردیکی رولی اوینادینی میداندە ، لکن هرمیدانه چیقان‌شی، یاری یاریه اهمیتی غیب ایتمش دیمکدر .

داخلی خبرلر

مجلس وکلا

۱ — برانه حادثه‌سی حقنده مشیر ابراهیم پاشادن کلن تلغرافنامه‌لر قرائت‌اولنه‌رق مقررات لازمه اتخاذ اولنمشدر .

۲ — جبل لبنان نظامنامه‌سی حقنده مذاکرات جریان ایتمشدر .

۳ — کلیبولی تکفورطاغی وقلعهٔ سلطانیه‌ده حرکات ارضیه‌دن مصاب اولان مأمورینه زراعت بانقه‌لرندن ایکیشر معاش اعطاایدلمسنه.

٤ — قولرا علتنك دفع وازاله‌سی ایچون اوچ میلیون غروشك تخصیصنه .

٥ — حربیه نظارت جلیله‌سنجه تعدیلاً قلمه النان سواری تعلیمنامه‌سنك موقع تطبیقه وصنعنه قرار ویرلمشدر .

صدر اعظم پاشانك سیاحتی

صدر اعظم غازی مختار پاشا حضرتلرینك برای تداوی برقاچکونه‌قدر مارینبادقاپلیجه‌لرینه کیده‌جکلری خبرالنمشدر . بو سیاحتك بویوك براهیب سیاسیه‌سی اولدینی بعض محافلده‌سویله‌نیور .

سعید پاشا

صدر سابق سعید پاشا برقاچ کونه قدر برای تداوی اوروپا قاپلیجه‌لرینه کیده‌جکدر.

قابینه‌نك موقعی

موثوقاً خبر آلدیغمزه کوره قابینه ارکانی آراسنده هیچ برخصوصده اختلاف ویاخود مغایرت فکریه موجود دکلدر .

آرا صیرا ایشیدیلکده‌اولان استعفا احتمالی شایعه‌لرینك حقیقته مقرون اولمادینی تأمین ایدیلیور .

قارشی رفقامزدن بعضیلرینك بوبابده‌کی ظنیاتی هیچ برسبب معقوله مستند دکلدر .

مالیه انتخاب قومیسیونده اجتماع

دون مالیه نظارتی مستشاری مهران افندینك تحت ریاسته‌ده انتخاب مأمورین قومیسیونی اجتماع ایده‌رك مالیه مأمورینك عزل ونصب وتعیلری ایله‌اشتغال ایتمشلردر .

اتحاد وترقی جمعیتی ایله حسین حلمی پاشا

آنده‌یاندان غزته‌سنده منظورمز اولمشدر .

پك موثوق برمنبعدن استخبار ایلدیکمزه کوره اتحاد وترقی فرقه‌سنك ریاستی قبول ایتمسی تکلیف ایچون حسین حلمی پاشا نزدینه اعزام اولنان سلانیك اتحاد وترقی نفوذلی اعضاسندن دوقتور رفعت افندی سلانیکه عودت ایلشدر .

حلمی پاشانك تکلیفی ردایتمه‌مش ایسه‌ده، ریاست مذکوره‌یی قبول ایتمك اوزره جمعیتك پروغرامنده بعض تعدیلات اجراسنی بسط وتمهید ایلمشدر . حلمی پاشانك تکلیفاتی قریباً عقد ایدیله‌جك اولان اتحاد وترقی قونغره‌سنده مذاکره اولنه‌جق ، حسین حلمی پاشا طرفندن تکلیف اولنان تعدیلاتك شایان قبول اولوب اولمدیغی مذکور قونغره‌ده قرارلشدیریله‌جکدر .

اتحاد وترقی قونغره‌سی

اوته‌دنبری الك بیوك سیاسی رهقلامجلق اولان اتحادوترقی فرقه‌سنك استانبولده قونغره تشکیلنه قرار ویردیکی هرکسك حتی انادن طوغمه صاغرلرك ، اعمالرك ، دیلسزلرك بیله معلومیدر . یالکز پك از کشی‌یه معلوم اولان برشی وارسه اوده هیچ برطرفده بوقونغره‌یه جلب ایدیله‌جك اعضا بولنه‌مه‌مسیدر .

موثوقاً استخبار ایدلدیکنه کوره متعدد دعوتنامه‌لره مقابله اناطولی ولایاتندن کلان جوابلرك اکثریسنه «قلوبلر قرطاسیه وتنویریه‌سنی بیله اوده‌یه‌میور استانبوله‌قدر کیده‌جك یرلیدن وقت حاللی اعضاده بولنه‌میه‌جغندن خرجرا - هلرمز تأمین ایدلمك لازمدر . . الخ »دنیلد - یکی کبی ارضرومدن‌ده اچیق افاده‌و(سرویسی تلغرافله) « قلوبلردن مأمورین چکلدی. دوام ایدن یوقدر. کوندریله‌جك کیمسه بولنه‌میور.» دنیلمشدر .

طنین غزته‌سنده قونغره‌یه پك از ادم دعوت ایدلدیکی یولنده یازیلان فقره‌ده بوسوزلرك جلی وصادق برشاهدی صاییلیر. بالطبع اللی کشیدن عبارت اوله‌جغی اعلان ایدیلن قونغره‌یه استانبول ایله سلانیك وبویله قریب یرلردن طوپلانه‌جق اعضادن غیری کیمسه‌نك اشتراك ایتمیه‌جکی تظاهر ایدییور .

تخصیصات مستوره‌دن داخلیه‌ده صندقدیی قالان بیك ایرایی‌ده سقوط کونی درجیب ایدن اتحادوترقی بونك برقسمنی قونغره اعضای محترم جیبنی خرجراهلرینه تخصیص ایتمکی دوشونمش ایسه‌ده الان موجود اولان مفتش وکاتبلرك معاشاتیله ارکان مهمه‌نك سیاحت مصرفلرینه‌ده بشقه قارشولق بولنه‌میه‌جغندن بوندن‌ده صرف نظر ایدلمشدر .

بوپاره‌سزلق حوادثی براز حقیقته قریب اولسه کرك . زیرا بوراده یعنی سلانیك قلوبلرنده ایشیدیلن یورغانجی والکتریکجی اصنافی طرفندن خیلی زماندر ویریلان اشیا مقابلی اوفق تفك مبالغ طلب ایدلدیکی حالده تسویه ایدله‌مکده ایمش .

شیمدی اتحاده برسؤال وارد اولور: هانیا اکثریت ملیه‌یی تشکیل‌ایدن فرقه‌کزك اعضاسی نره‌ده ؟ ! بتون مملکت بزمله دییوردیکز ، بوندن مقصدیکز دونه قدر الکز التنده طوتدیغکز وطنك اورمانلری ، معدنلری ، خزینه‌لری می ؟ یوقسه اهالیسیمی اوله‌جق ؟ ! . . . حالبوکه کچن انتخابات فجیعه‌لرندن صکره حکومتك هردرلو تضییقاتنه رغماً برطاقمی تادیاربکر وبنایسدن کلمك شرطیله ، نسبتاً از برمدت ایچنده استانبولده طوپلانان حریت وائتلاف قونغره‌سنده یوز یکرمی‌یی متجاوز اعضا اثبات وجود ایتمشدی .

* * *

اتحاد وترقی قونغره‌سی بوکون نورعثمانیه‌ده انعقاد ایده‌جکدر . مرکز عمومیدن دون پولیس مدیریتنه لازم کلن بیاننامه ویرلمش واجتماعه مساعده ایدلمشدر .

اوزه‌رینه تأسس ایتمیه‌جکسه ، سزه کوره نه‌کبی اساسلره ابتنا ایلیه‌جك ؟ عجبا عثمانلیلق یاپاجغز دییه ، مملکتك لااقل ثلثان اهالیسنی تشکیل ایدن مسلمانلر ، حقوق طبیعیه‌ومشروطیه‌لرندن فراغت‌می ایده‌جکلر وایتمه‌لری‌می لازم ؟

عصرك احتیاجاتی أیله محیطك احتیاجاتی آیری آیری شیلردر ، صانیورز واکر احتیاجاتنه اهمیت ویره‌جك ایسه‌ك ، کیمسه‌نك حقوق طبیعیه ومشروطیه‌سنه تجاوزایتمه‌مه‌لازم کله‌جکند بو میانده مسلمانلرك‌ده حقوقنه رعایت ایجاب‌ایدر. زیرا عناصر غیرمسلمه‌نك حقوقنه حرمتی‌فریضه صایان مسلمانلر ، کندی حقلرینه‌ده حرمت ایله‌سنی ایسته‌مك حقنه مالکدرلر . « مملکتمزده یاشایان باشقا عنصرلر ، پك چوق مساعداتله راضی [بو ، سهو مرتب اولمالی ، بلکه اصلی نائل اولاجق] اولمازلرسه ، بومملکت ایچون براستقبال کوره‌میورم» بیوریورسکز . بوراده سوزینه قاریشدی . هر عنصر ، حقوق طبیعیه‌سنه نائل اولمالی‌در . وبو میانده‌ده عناصر مسلمه ، بالطبع کندی حقوقنه تملك ایده‌جکدر. حالبوکه مقصد وغایه‌بوایسه، یوقاریده سویله‌دن «فراغت‌حقوق»ك نه‌معنا ولزومی قالیر ؟

عزیزم لطفی فکری بك .

اتحاد وترقی ارکانینك اك بیوك خطاسی ، طوتولامایه‌جق وعدلرده بولنمق وبر قاچ معنالی مشکوك کلمه‌لر ، ومتناقض جمله‌لر صرفی ایدی . بزده عین خطاله دوشمیه‌لم . تورك اولسون ، عرب اولسون ، آرناوود وکورد اولسون ، هیچ بر عنصر ، مخیل بر عثمانلی کلمه‌سی اوغورنده حقوق مشروعه‌سندن کچمیه‌جکنی پك کوزل بیلیرسکز . بویله اولدیغی تقدیرده ایسه ، ایستر ایسته‌مز وصرف لوازم مشروطیتدن وحقوق رعایتدن ایلری کلمك شرطیله بر « تفوق اسلامی » میدانه کله‌جکدر . وبو ، ذاتاً موجوددر . حتی ائتلاف مجلسی اداره‌سنده‌کی رفقاکزه بر کوز آتارسه‌کز ، بو تفوق عددی‌یی کوریرسکز. حکومتك دین رسمیسی اسلام اولیشی‌ده بر « غلبه وتفوق » اولوب ائتلاف پروغرامنجه‌ده بو ، مسلم ومصدقدر . شو حالده عفو عالیکزه مغروراً دیرم‌که مقاله‌کزده‌کی مقصد خارجنده قالان فضله‌لقلر ، ائتلافه منسوب مسلمانلره بوش یره بر شبهه وتردد ومعارضلر کزك الینه برسلاح ویره‌جکی‌کبی خرستیان وطنداشلرمزجه‌ده‌باعث استغراب اوله‌جقدر . ظن ایتمیز که فکریکز ، مقاله‌کزدن بالضروره چیقان شو نتایجدن عبارت اولسون و اولاماز . اکر بویله‌ایسه، ذات‌عالیکز ائتلافدن باشقه برفرقهٔ‌مضمره نامنه ادارهٔ کلام ایدییورسکز دیمك اولور. آرتق ایکی سوزله افکاری تنویر ایدرسیکز امیدنده‌یم افندم .

شهبندر زاده فلبه‌لی

احمد حلمی

ساده سؤلر

نه اولدق ؟ نه اولویورز ؟

دردلشمه

[دون یازیلانك صوکی]

عموجه !

مکتوبکده‌دییورسك که! شیمدی‌یزنیده‌لم، کیمك سوزینی طوتالم ، کیمك پنینه طاقیلوب کیده‌لم . »

بوصورغیکه قارشیلق بولمق قولای دکل صانیورمی‌سك که بز ، نه‌یاپه‌جغمزی بیلییورز ؟ سزه عقل کهیالغی ایدن بزلر ، نه‌یه بکزییورز بیلیورمی‌سك ؟

طوتالم که آچلقدن نفسی قوقان ، عمرنده بربالطه‌یه صاب اولمانك یولنی بولامایان بر آدام، قالقسه‌ده‌باشقالرینه زنکین‌اولمق یولنی کوسترمك ایسته‌سه ، اوکودلرویرسه‌بوکانه‌دیرسك ؟ تخف برشی دکلمی ؟ ایشته بزده بویله . سزه بر عقل اوکرده‌ییورز ، لکن بزه کیم عقل اوکره‌تسین بیلمم . مملکت ، هیچ برمملکته بکزه‌میور . یوزلرله‌سنه‌لك‌فنا براداره‌نك بیقه‌ندیلری‌اورطه‌ده مملکتده دیلی آیری ، آیری مذهبلر طوتان ، برچوق ملتلر وار . هپمز برشی ایسته‌یور کبی کورینیورز، لکن‌براز اینجه آله‌نیر، صیق‌طوقو. تورسه هر کسك « بن ! بن ! » دییه باغیردیغی دویولور .

هپمز ، سزك ایچون اوخراشیورز . دعوامز بو ، لکن بن برشیدن قورقیورم ، اوده شوکه : بز ، سزی دوشونیرکن ، سزدن زیاده کندیمزی خاطرلایورز .

بیوك بر آدامی ، خسته ایکن ، برچوق کیمسه کورمکه، کچمش اولسون دیمکه کیدر . هرکیده‌نك چهره‌سنه باقسالك ، بویوك آدامك خسته‌لکندن طولایی پك زیاده کدرلنمش صانیرسك . هپسی بر سوری لاف سویلر : سنك خسته‌لکندن نه‌قدر کدرلندك، نه‌قدر آجیدی، عادتا بزده‌خسته اولدق ... » دیرلر .

هپسی خسته‌یه قاووق صاللار ، چونکه بویوك آدامدر ، هرکس اوکا محتاجدر . لکن بوتون بوسوزلردن مقصد ، خسته دکل ، سویله‌ینلرك فائداسنی قورومقدر . برطاقمزده ینه کندی . فایداسی ایچون ، مرکسه حق ویرییور . باق خاطرمه کلدی . ازمیرده بر حمال صالامون واردی . بلکده‌بوآدام بویوك برفیلسوف ایدی . اولا حمالر آراسنده بر غاوغا چیقدی‌می ؟ کیمسه‌یه حقلیسك ویا حقسزسك دیمز ، کیمسه‌یی کوجندیرمزدی یتمش ایکی ملتله باریشیقدی . کندیسیله کیم دردلشسه ، اوکا حق ویریردی . مثلا یمش یورکی ، هیبوقره‌بت‌غوغا ایدردی . ته‌کرته‌کر صالومونه کیدر ودردینی دوکردی .

ممش ایله قونوشیرکن :

— حقك وار، ممش اغا ، ویر برسیغاره!

دیر وسیغاره‌یی آلیردی . براز صوکرا یورکی کیتسه ، اوکاده :

— حقك وار ، کیری یورکی ، ویر بر سیغاره ! » دیردی . حاصلی صالومون هرکسی ممنون ایدر وهرکسك برر سیغاره‌سنی آلیردی.

عموجه !

عقل وار، یقین وار ، دیرلر. بکا قالیرسه بروطنداش ، أیی وکوتویی سه‌چمك ایچون ، ایکی شی یاپمالی :

۱ — دوشونمك ،

۲ — دانیشمق .

دوشونمه‌دن ، دانیشمادن ایش‌یاپمق ، أیی برشی دکلدر . مثلا بن برکویلی اولسام ، بکا صورسالر : سزك مدیریکز ناصل آدام ؟ » بوکا جواب ویرمك ایچون ، مدیرك نه‌یاپدیغنی أیی دوشونمه‌لیم . اکر بیلمیورسام ، بربیله‌نه دانیشمالیم .

اویله بیلمه‌دن ، دانیشمادن ، مدیر ایچون « أیی‌در ، کوتودر » دیرسه‌م ، پك حقسز بر ایش‌یاپمش‌اولورم . کوزیکزله کوره‌مدیککز، ایچ یوزینی بیله‌مدیککز آداملر وایشلرحقنده دها زیاده ایشکیللی دورانمق کرك‌در .

باشقاسنك سویله‌دیکی قوری بر لافه همان اینانارق بر آدامه أیی ویاکوتو دیمك قادارعیب وکتاه‌برشی اولاماز.بویله‌یاپان هم کندینی‌وهم‌ده کندینه اینانانلر آلداتیر .

بر ایشی دانشیرکن ، اهانی بولوب اوکا دانیشمالیدر. اکربویله یاپیلمازسه ، دانیشمقدن خیریرینه ضرر کلیر . برایشی دانیشمق ایچون یالکز دانیشیلان آدامك أیی بر آدام اولماسی یتمز . برده اونك‌ایشی بیلیر آدام اولماسی کرك. حکایه‌یی اونوتمایالم :

وقتیله پادشاهلرك بریسی ، لالاسیله آوده کیتمش.یولده ایکن هوا براز بولوطلانمش ، لالا ،پادشاهك دقت کوزینه بوایشی قویمش ، یاغمور یاغاجق ، دیمش وپادشاه ایسه لالاسنه اینانامایه‌رق ، اورالرده دولاشان بر چوبانه صورمش .

چوبان ، کوسه‌مه‌نك قویروغنی أله آلوب براز اویناردقدن صوکرا :

— بوکون یاغمور یاغماز ! » دیمش . پادشاه‌ده اوکا اینانمش . براز صوکرا صاغناقلی بریاغمور یاغارق ، اونلری کوزلجه ایصلاتمش. پادشاه، پك زپاره قیزارق دردلشمکه باشلامش. لالا دیمش که :

— آپادشاهم ! بر آدامك منجم‌باشیسی چوبان، اسطرلابی‌ده کچی قویروغی اولورسه ، یاغموره دکل آ ، طولویه طوتولسه چوق کورلمز . »

دیمك که هر ایشی‌ده اهلنه دانیشمالی‌در .

ملتك‌اك زور واك بیوك ایشی « انتخابات »در. یارین ، اوبر کون ، کندیکزه وکیل سچمکه باشلایاجقسکز. بو ایشده أیی‌وچوق‌دوشونیکز. اولا : کویکزده الناموسلی، اك أیی دوشونن، اك‌زیاده سوز آکلایان کیم ایسه، اونی «منتخب ثانی » یاپیکز . وفنا اولدیغی شبهه‌سز کوریلن آداملر ایچون « رأیی » نی ویرمه‌مسنی تنبیه ایدیکز . چالیشیلیرکه دیکر سز وایشه یاراماز ویاخود یالکز کندی ایشنه یارار بر آدام ، وکیلکزاولماسین . بزم مملکتمز کبی فقرالغك هرطرفی صاردیغی یرلرده مبعوثلق، هر آچلك، ایشسزلك صالدیراجغی بر قویروقدر . چوق کیمسه : بن عجبا مبعوثلق یاپابیلیر، ملته‌خدمت ایده‌بیلیرمیم؟ » دییه دوشونمز. « آه برمبعوث اولسام‌ده،شوللی آلتونجغی‌اوچقورمه‌باغلاسام!» دییه‌دوشونیر. برچوق‌چال‌چکه آداملر،سزه‌یدی دره‌دن‌صوکتیره‌جك، کندی ایشکذارلغندن‌دم اوراجق‌وسزی قاندیرمغه چالیشاجقدر . سزی آلداتمق‌ایسته‌مك اونك‌حقی ایسه، آلدانمامق‌ده سزك حقکزدر . حاصلی آلکزدن کلدیکی‌قدر أیی آدامله رأی ویرمکه چالیشیکز . سزك یوره‌ککز تمیز ، نیتکز دوغری اولورسه ، چوق آلدانمازسکز .

سوکیلی عموجه ! داها چوق قونوشیرز . شیمدیلك تکری‌یه امانت‌اول دیر وصوصارز، عموجه .

اوز ده‌میر

حرب ویرکوسی

حرب ویرکوسنك دیون عمومیه‌جه‌جبایت اولنان اقسامنك صورت تطبیقنه دائر خزینهٔ جلیله‌دن دیون عمومیه قومیسرلکنه تعلیمات لازمه اعطا قلندیغی مستخبردر .

پولیس اداره‌سنده تعیینلر

منحل بولنان بك‌اوغلی قسم عدلی‌ریاسته بشکعطاش مرکز مأموری ومذکور قسم عدلی رئیسی وکیلی حسنی بك تعیین قلنمشدر .

* * *

منحل اولان اسکدار قسم عدلی ریاسته پاشا قپوسی مرکز مأموری حلمی افندی تعیین قلنمشدر .

* * *

منحل بولنان ایکی مرکز مأمورلقلرینه‌ده فاتح مرکز قومیسری نامق بك‌ایله‌غلطه سرای مرکز قومیسری‌حسنی‌افندی تعیین‌قلنمشلردر.

* * *

دون پولیس مدیری واصف بك افندینك تحت ریاسته‌ده تدقیق استدعا قومیسیونی تشکل ایده‌ك مأمورینك انتخاب وتعیینلری‌ایله اشتغال ایدلمشدر .

ترك ملیتپرور فرقه‌سی

ترك‌ملیتپرورلکی اساسنه‌مستند اولمق‌اوزره برفرقه تشکیل‌ایدیله‌جکی یازیلیوردی.اخبارمزه کوره فرقه‌نك مؤسسلری فیزان مبعوث‌سابقی جامی،کوتاهیه مبعوثی فرید،جانیك مبعوثی محمد علی وقرق کلیسا مبعوثی محمد علی بکلر ایله متقاعدیندن شکری پاشادر .

محررین عثمانیه‌دن احمد اغایف ، یوسف اقچورا وعبدالله جودت بکلرك دخی هیئت اداره میانته ادخالی مؤسسلرآره‌سنده مذاکره ایدلمکده‌در . فرقه اللی ایکی ماده‌دن عبارت اولان پروغرامنی اوچ درت کونه قدر نشر ایده‌جك ونقطهٔ نظرینی نشر ایده‌جکی غزته ایله مدافعه ایلیه‌جکدر. مذکور فرقه‌نك‌ازمیر سیواس کبی آناطولینك برقاچ محلنده شمدیدن غروپلری تشکل‌ایتمشدر. فرقه‌نك مؤسسی وهیئت اداره‌سی ومسلك سیاسیلری نظر دقته الندیغی تقدیرده بونلرك حریت وائتلافدن زیاده اتحاد وترقی جمعیتنه‌دهازیاده‌مقارن‌اولدیغی‌اکلاشیلیور.

روم مشروطیت قلوبنك برمخطره‌سی

روم مشروطیت‌قلوبی طرفندن‌مقام‌صدارته تقدیم ایدیلن بر مخطره‌ده ، انتخابات مبعوثان نظامنامه‌سنك بعض‌ماده‌لرینك تعدیلی لازم اولدیغی بیان واشبو تعدیلات حقنده‌ده بعض‌ملاحظات ومحاکمات درمیان ایدیلیور . آیری برر دائرهٔ انتخابیه تشکیل‌ایدن وفقط کچن‌انتخاباتده لمقصد دیکردوائر انتخابیه‌لره الحاق‌ایدیلن بعض‌برلرك تکرار آیری برر دائرهٔ انتخابیه‌حالنه افراغی‌ده طلب ورجا اولنیور .

محمود شوکت پاشانك خسته‌لکی

(نوبه فرایه پره‌سه) غزته‌سندن :

حربیه ناظر سابقی محمود شوکت پاشانك اسیر فراش اولدیغی استخبار قلنمشدر .

اللی‌یاشلرنده اولان شوکت پاشا ذاتاً طول مدتدن‌بری برخسته‌لکه دوچار اولمشدی . وجودی ضعیف اولوب صوك زمانلرده پك زیاده یورولمشدر . کچن سنه استانبولده وقوعه کلن برحریقده اوستنه بردیره‌ك دوشمش ، احتمالکه بوندن‌ده صحتنجه برسوء تأثیر حصوله کلمشدی .

محمود شوکت پاشا عثمانلی ضابطانی میانده برموقع مخصوص احراز ایتمش ایدی . فون‌در عولچ پاشا غزته‌مزده نشر ایتدیکی مقاله‌سنده بوجهتی تأیید ایلمشدی .

بوبحثی بیتیرمه‌دن اول کوچك برملاحظه سرد ایتمك ایستیورز .

قادینلرك جمعیته آن ادخاللرنده ماصونلغك نه‌شیطنتکارانه برمهارتله حرکت ایتدیکنی ، عفیف وتمیز روحلری جلب وافساد ایچون نه‌دنائتکارانه حیله‌لر ، دسیسه‌لر ترتیب‌ایتدیکنی کورمك‌قیزلره ، کنیج قادینلره بوایلك زمانلرده دائما ناموس وفضیلتدن بحث ایدیله‌رك عفتلرینك تحاشی ایتمه‌سنه میدان ویرلمز . اونلرده جمعیت وجمعیتك ناموس وفضیلتی حقنده تزلزل ناپذیر برقناعت وامنیت تولید ایدیلیر ، اونلره اولا مبهم وسحار برلسان ایله وظائف دینیه‌دن وظائف انسانیه‌دن بحث ایدیلیر ، زوالیلری ایچنه آتمق ایسته‌دکلری اوچوروم فضیلت وانسانیت چیچکلریله اخفا ایدیلیر . دها ایلك کونلرده‌بویوك برمهارتله بویا کرروحلره آتیله‌ن زهر ـ برقاشه دوشه‌ن برياغ قطره‌سی کبی ـ کیتدکجه بویور . اطرافی استیلا ایدر . بطی برانحطاط اخلاقی باشلار ، وشاهقهٔ فضیلته چیقاجغنی امید ایدن برقادین برکون بردنبره کندیسنی کریوهٔ مذلتده بولور .

ماصونلغك وظائف دینیه سوزینك جاذب وسحر آمیز پرده‌سی آرقه‌سنده صاقلادیغی‌شیٔ دینه قارشی نفرت‌وخصومتدر ، کذلك انسانیته خدمت ووظائف انسانیه‌سوزلرنده‌ده‌ماصونلرك اذواق بهمیه‌لرینه خدمت ایتمك‌معناسی‌مندمجدر. یامان فضیلت .

ماصونلق دها بویله اك اینجه روحلری ، حساس بکارتلری اینجتمه‌یه‌جك برچوق جاذب، مغفل سوزلر آلتنده دنائتکارانه مغنالر صاقلار.

ماصونلق قادینلغی برآلت شهوت درکه‌سنه اینديرمك ایچون بوخدعه‌لری استعمال ایدییور .

قالفه

قادین ماصونلغنك ایکنجی درجه‌سی مراسمی برنجی درجه‌ده‌کنك عینی صالونده اجرا اولور . یالکز بروجه‌زیر بعض فرقلر واردر .

بویوك — اوکنده بویوك .برموم وبرآز خمیر ایله برآلنون یاخود کموش مالایی حاوی برقاب واردر .

لوجه قپوسنك ایچ طرفنده متحرك تخته پرده‌لرله یاپلمش ایکی حجره واردر . قاپونك صاغ طرفنده‌کی حجره برچوق یاپراقلر ، دالارله مالامال اولوب اورته‌سنده یشیل ، چیچکلی براورتو ایله مستور برمحراب واردر . حجره‌نك منتهاسنده آدم ایله حوانی تمثیل ایدن بزرسم وبرکوشه‌ده اوزرینه المالر آصیلمش برآغاچ واردرکه جنت‌العدنده‌کی‌خیروشری ارائه ایدر .

اوته‌کی حجره سراپا سیاهلرله‌مفروش اولوب یالکز تربه‌لره مخصوص کور برقندیل ایله تنویر ایدلمشدر . بوراده اورتولی برماصه‌نك اوکنده جناب حقك قابلی تلعین ایتدیکنی عرض ایدن برلوحه ، برده اسکلت واردر .

برچوق شمعدانلرله منور بولنان لوجه‌نك اورته‌سنده اسماری لوجه‌نك جوانبنه علم‌اولان قطعات اربعهٔ جهانی کوسترن برحالی سریلیدر.

مجلس اولکی درجه‌ده‌کنك عینی صورتله آچیلیر ، یالکز چراق یرینه قالفه کلمه‌سی قوللانیلیر . خطیب قارداش حجرهٔ تفکرده نامزده بعض نصایحده بولندقدن صوکرا اوزرنده بولونان مجوهراتی وچوراب باغی آلیر وکوزلرینی باغلایه‌رق لوجه‌یه ادخال ایدر .

خطیبه همشیره نامزدی قارشیلایه‌رق بویوك ... ه تقدیم ایدر . بویوك .... نامزده ماصونلق اسرارینه وقوفی حقیقةً ایستیوب ایستمدیکنی صورار ، آلدینی جواب‌اوزرینه غیرت وحسن نیتندن طولایی اونی تبریك ایده‌رك شیمدی ینه بعض تجربه‌لردن کچه‌جکنی سویلر . اولا ماصونلغه دائر ایدنمش اولدیغی افکار حقنده اونی استجواب ایدر . صوکرا نامزدپش دفعه لوحه‌یی‌دور ایدر . بوسیاحتك معناسی کندیسنه شو صورتله ایضاح ایدیلیر . بویش سیاحت حواس خمس یعنی باصره ، سامعه ، لامسه ، شامه ، ذائقه‌یی افهام ایدر . والده‌مز اولاد طبیعت طریق حیاتده موفقیتله قطع مراحل ایتمه‌مز ایچون بزه بو بش قیمتدار وامین دلیلی ویرمشدر .

نامزد بوسیاحتدن صوکرا بردیکر تجربه‌یه معروض بولنورکه بوده ساخته برآتشه النی طوتمقدن چکینمه‌مکدر .

بویوك .... حسن نیتك ماصونلرجه هر شیدن بیوك وایی تلقی ایدلدیکی ، حسن نیتله اجرا ایدیله‌ن برفعلك نتیجه‌سی فنا بیله اولسه قائلی ایچون برجزایی مستلزم اوله‌میه‌جنی حقنده اوزون اوزادیه‌یه ایراد مقال ایتدکدن صوکرا نامزدك اصل بویوك تجربه‌یی آتلاتمه‌سی زمانی کلمش اولدیغی سویلر .

نامزد کوزلری‌باغلی‌اولدیغی حالده‌یوقاروده موضوع بحث ایدلمش اولان کچوك حجره‌یه کوتوریله‌رك تفکراتنه ترك ایدیلیر . بوتجربه‌نك معنای حقیقیسنی عمومه مخصوص براثرده ایضاح هیچ بروجهله مناسب اولامیه‌جغی‌ایچون یالکز نقل وقایع ایله اکتفا ایدییورز .

مابعدی وار

فرماصونلر

مقصد ومسلکلری

ایده‌جکنی عدالتك تحت قدسیتپناهنی ظلم وجهالتك انقاض تاروماری اوزه‌رینه قوره‌ـ جغنی نقل ایدر وسوزینه معمار اعظم کائناتدن قوت وحمایه طلب ایده‌رك نهایت ویرير . بو نطقك نهایتنده اعانه صندیغی طولاشیر وبوقابا ، باصمه قالب جمله‌لردن خلجانه کله‌جك قدر بدلا اولانلرك پاره‌لری صندیقه آقار .

قادین ماصونلغنك علم حالری مطبوع دکلدر . فقط اعضانك حافظه‌سنه بوعلم حال احکامنك لایقیله نقش اولماسی ایچون هرمجلسك نهایتنده بویوك رئیسه ایله مفتشه همشیره سؤال جواب شکلنده بوعلم حالی تکرار ایدرلر . بوده نهایت بولدقدن صوکرا محترم استاد اعظم بر طوقساق ضربه‌سی ایندیره‌رك همشیره‌لر ، برادرلر ایاغه قالقك ، دیرهرکس آیاغه قالقار وبویوك رئیسه « بطاریه » نك اجراسندن صوکرا مجلسك قاپاندیغنی هرکسك یرلی ، یرینه چکیله‌بیله‌جکنی اعلان ایدر .

مجلسه بعضاً برضیافت حتی برتماشا ایله نهایت ویریرلر .